

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет іноземної філології
Кафедра прикладної лінгвістики

СИЛАБУС
вибіркової навчальної дисципліни
Лінгвістика емоцій

підготовки
спеціальності
Освітньо-професійної програми

Форма навчання
Курс
Семестр

бакалаврів
035 Філологія
Прикладна лінгвістика. Переклад і
комп'ютерна лінгвістика
Денна, заочна
IV
VIII

Силабус навчальної дисципліни «ЛІНГВІСТИКА ЕМОЦІЙ» підготовки бакалаврів, галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 035 Філологія, за освітньо-професійною програмою «Прикладна лінгвістика. Переклад і комп'ютерна лінгвістика».

Розробник: канд. філол. наук, ст. викладач О. О. Карпіна

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри прикладної лінгвістики

Протокол № 1 від 31.08.2021 р.

Завідувач кафедри _____

проф. І. П. Біскуп

© Карпіна О. О.

I. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1 (денна форма)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	03 Гуманітарні науки 035 Філологія Прикладна лінгвістика. Переклад і комп'ютерна лінгвістика. Бакалавр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 150 год. / 5 кредитів		Рік навчання 4-й
		Семестр 8-ий
		Лекції 24 год.
		Практичні (семінарські) 30 год. Консультації 10 год.
ІНДЗ: <u>не передбачено</u>		Самостійна робота 86 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання		англійська та українська

Таблиця 1а (заочна форма)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	03 Гуманітарні науки 035 Філологія Прикладна лінгвістика. Переклад і комп'ютерна лінгвістика. Бакалавр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 150 год. / 5 кредитів		Рік навчання 4-й
		Семестр 8-ий
		Лекції 8 год.
		Практичні (семінарські) 6 год.
ІНДЗ: <u>не передбачено</u>		Самостійна робота 118 год.
		Консультації 18 год..
		Форма контролю: залік
Мова навчання		англійська та українська

II. Інформація про викладача

Таблиця 2

Прізвище, ім'я та по батькові	Карпіна Олена Олександрівна
Науковий ступінь	кандидат філологічних наук
Вчене звання	-
Посада	старший викладач
Контактна інформація	м. т. (050) 985-50-05
	karpina@vnu.edu.ua, karpina@i.ua

Дні занять	http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi (посилання на електронний розклад)
	Очні консультації: в день проведення лекцій / семінарських занять (за попередньою домовленістю). Усі запитання можна надсилати на електронні скриньки, що їх зазначено в силабусі.

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу. Емоції становлять інтердисциплінарну ланку досліджень сучасного гуманітарного простору. Багатогранність цього феномена викликає незгасаючий науковий інтерес, що дозволяє простежити інтеграцію різноманітних підходів і напрямів, які комплексно вибудовують науку про емоції, пояснюючи їхню роль у світосприйнятті людини. Лінгвістичний напрям дослідження емоцій сформувався на перетині психолінгвістичних, лінгвокультурологічних, етнолінгвістичних, прагмалінгвістичних та інших студій, фігуруючи під різними назвами: емоціологія, емотіологія, лінгвістика емоцій. У фокус лінгвістичної науки про емоції потрапляє категорія *емотивності*, яка охоплює дослідження різнорівневих мовних засобів, що відображають емоції в тексті або дискурсі.

2. Пререквізити й постреквізити. Засвоєння курсу «Лінгвістика емоцій» передбачає володіння англійською мовою на рівні *Intermediate/Upper-intermediate*, оскільки матеріалом курсу слугують оригінальні англомовні тексти; наявність базових знань із курсу «Основи прикладної лінгвістики» (зокрема зорієнтованість студента щодо таких понять, як *рівні мови, мова як система й структура, функції мови*).

Теоретичні знання й практичні навички, отримані під час засвоєння курсу «Лінгвістика емоцій» може бути використано в навчальних курсах «Новітні тенденції сучасної лінгвістики», «Філософія мови», «Технічне та креативне письмо», «Риторико-комунікативна культура перекладача»

3. Мета і завдання навчальної дисципліни.

Метою курсу є виявлення й типологізація мовних засобів, що репрезентують емоції та характеристики мовної особистості в англомовних текстах. **Завдання** курсу:

- ✓ ознайомити з передумовами та етапами становлення лінгвістичної науки про емоції;
- ✓ охарактеризувати сучасний стан розвитку лінгвістики емоцій;
- ✓ представити класифікацію мовних засобів, що репрезентують емоції в мові;
- ✓ визначити змістові та формальні параметри опису емотивних ситуацій;
- ✓ визначити прагматичні установки тексту, що репрезентують емоційний стан мовної особистості;

- ✓ виявити універсальні та культурно-специфічні маркери під час опису емотивних ситуацій;
- ✓ порівняти актуалізацію категорії емотивності в різних типах текстів;
- ✓ описати особливості індивідуального емотивного стилю автора.

4. Результати навчання (компетентності).

У результаті засвоєння курсу лінгвістика емоцій студент прогнозовано оволодіє низкою компетентностей:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов (ІК).

Загальні компетентності:

- ✓ Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК 2);
- ✓ Здатність бути критичним і самокритичним (ЗК 4);
- ✓ Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями (ЗК 5);
- ✓ Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел (ЗК 6);
- ✓ Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми (ЗК 7);
- ✓ Здатність спілкуватися іноземною мовою (ЗК 9);
- ✓ здатність до абстрактного мислення, аналізу й синтезу (ЗК 10);
- ✓ здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК 11);

Фахові компетентності:

- ✓ Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні (ФК 2);
- ✓ Здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про основні періоди розвитку літератури, що вивчається, від давнини до ХХІ століття, еволюцію напрямів, жанрів та стилів, чільних представників та художні явища, а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури (ФК 5);
- ✓ Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових

різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя (**ФК 6**);

- ✓ Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації) (**ФК 7**);
- ✓ Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань (**ФК 8**);
- ✓ Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний (залежно від обраної спеціалізації) аналіз текстів різних стилів та жанрів (**ФК 10**);

Прогнозовані результати навчання:

- ✓ Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати (**ПРН 2**);
- ✓ Організовувати процес свого навчання й самоосвіти (**ПРН 3**);
- ✓ Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів (**ПРН 7**);
- ✓ Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови і літератури, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності (**ПРН 8**);
- ✓ Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють (**ПРН 12**);
- ✓ Використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формах, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя (**ПРН 14**);
- ✓ Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів (**ПРН 15**);
- ✓ Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності (**ПРН 16**);
- ✓ Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення та використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання (**ПРН 17**);

5. Структура навчальної дисципліни.

Таблица 3 (Денна форма)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Інд.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Теоретичне підґрунтя лінгвістики емоцій							
Тема 1. Роль та місце емоцій в структурі гуманітарних знань. Етапи становлення лінгвістики емоцій.	15	4	2	-	8	1	ДС + ДБ + РК / 4
Тема 2. Сучасний стан лінгвістики емоцій: проблеми та вектори дослідження.	15	4	2	-	8	1	ДС + ДБ + РК / 4
Тема 3. Категоризація емоцій у мові та мовленні.	13	2	2	-	8	1	ДС + ДБ + РК / 2
Тема 4. Семантичний аспект інтерпретації емоцій.	11	2	2	-	6	1	ДС + ДБ + РК / 4
Тема 5. Комунікативний простір емоцій. Поняття емоційного інтелекту.	12	2	1	-	8	1	ДС + ДБ + РК / 4
Тема 6. Лінгвокультурологія емоцій.	12	2	1	-	8	1	ДС + ДБ + РК / 2
Разом за модулем 1	78	16	10	-	46	6	20
Змістовий модуль 2. Емоціологія тексту							
Тема 7. Термінологічний апарат і методологічне підґрунтя дослідження емоційного простору тексту.	17	2	4		10	1	ДС + ДБ + РК / 4
Тема 8. Актуалізація категорії емотивності в тексті листа.	19	2	6		10	1	ДС + ДБ + РК / 4
Тема 9. Актуалізація категорії емотивності в тексті драми.	17	2	4		10	1	ДС + ДБ + РК / 4
Тема 10. Актуалізація категорії емотивності в дитячій літературі.	19	2	6		10	1	ДС + ДБ + РК / 4
Разом за модулем 2	72	8	20	-	40	4	20
Види підсумкових робіт							Бал
Модульна контрольна робота 1							Т / 20
Модульна контрольна робота 2							Т / 40

Усього	150	8	6	-	118	18	100
---------------	------------	----------	----------	----------	------------	-----------	------------

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота.

6. Завдання для самостійного опрацювання.

Таблиця 4

Тема	Кількість годин		Питання для самостійного опрацювання
	денна форма	заочна форма	
Тема 1. Роль та місце емоцій у структурі гуманітарних знань. Етапи та передумови становлення лінгвістики емоцій.	8	12	Етапи становлення науки про емоції в історичному та лінгво-культурологічному аспектах. Зв'язок лінгвістики емоцій з іншими гуманітарними дисциплінами. Психологія та основні підходи до класифікації емоцій.
Тема 2. Сучасний стан лінгвістики емоцій: проблеми та вектори дослідження.	8	12	Лінгвістика емоцій як самостійна науково виправдана лінгвістична дисципліна, її об'єкт, предмет і завдання. Пріоритетні напрями сучасної лінгвістики емоцій. Зв'язок емоцій, мови й мислення.
Тема 3. Категоризація емоцій у мові та мовленні	10	12	Полістатусна категорія емотивності. Емоційність та емотивність. Емотивність та оцінність. Емоційний аспект мислення. Типологія емотивів. Номінація, дескрипція та експресія. Афективи, конотативи й потенціативи. Емотивний статус вигуків. Поняття емотивної валентності.
Тема 4. Семантичний аспект інтерпретації емоцій.	10	12	Поняття емотивної семантики слова, речення, тексту. Емотивний компонент лексичного значення. Зв'язок емотивного та логіко-предметного (дескриптивного) значення. Індивідуальні та соціальні емоції. Словникові та контекстуальні емотиви. Емотивна сема (емосема). Типологія емотивних смислів. Поняття емоційного імплікаціоналу. Експресивність та експресиви. Способи експресивності (телескопічна, конверсивна експресивність, інфіксація).

Тема 5. Комунікативний простір емоцій.	10	12	Емоційний складник мовної особистості. Комунікативна функція емоцій. Мовна гра як форма самовираження емоційної мовної особистості. Поняття категоріальної емоційної ситуації. Емоційний мовленнєвий акт. Поняття емотивної комунікативної ситуації. Взаємозалежність когніції та емоційного досвіду. Поняття емоційного інтелекту. Співвідношення вербального та невербального емотивних мовних кодів. Норми емотивів у мовленні. Емоційна комунікативна поведінка.
Тема 6. Лінгвокультурологія емоцій.	8	10	Універсальний і культурно-маркований емоційний індекс мовної особистості. Міжкультурна емоційна компетенція як складник комунікативної компетенції. Міжкультурні емотивні універсалії. Національна специфіка конотативних значень.
Тема 7. Термінологічний апарат і методологічне підґрунтя дослідження емоційного простору тексту.	8	12	Поняття емотивного тексту, його компоненти, функції та закономірності організації. Емотивна інтертекстуальність. Емоційна домінанта тексту. Особливості вживання емотивів в різних типах текстів. Поняття мікро- та макротекстів. Художній текст як матеріал дослідження категорії емотивності. Поняття індивідуального авторського стилю. Методологія вивчення категорії емотивності в тексті.
Тема 8. Актуалізація категорії емотивності в тексті листа.	8	12	Жанрові особливості текстів особистої кореспонденції. Типологія листів. Структура листа. Імпліцитні та експліцитні ознаки емотивності в текстах листів. Реконструкція емотивної ситуації. Поняття суб'єкта та каузатора емоційного стану. Домінантні та рекурентні емотивні теми. Емотивні прагматичні установки в тексті листа. Етнокультурна специфіка

			англомовних листів “season’s greeting.”
Тема 9. Актуалізація категорії емотивності в тексті драми.	8	12	Визначення драми як літературного жанру. Репрезентація категорії емотивності в авторських коментарях. Емотивний зв’язок авторських ремарок і мовлення персонажів. Характеристика емотивної лексики в плані автора та плані персонажа. Вербальні та невербальні маркери емотивності. Прагматичні особливості репрезентації емоційного стану в текстах драми. Типологія емотивних ситуацій в текстах драми.
Тема 10. Актуалізація категорії емотивності в дитячій літературі.	8	12	Репрезентація емоцій у текстах казки. Специфіка відображення емотивної національної картини світу в текстах казок. Емоцентричний та ідеоцентричний мікротексти. Варіативність вираження емоцій персонажів у текстах казок. Стилїстика вираження емоцій. Емотивні фрази-кліше як жанроутворюючий принцип побудови казки. Категорія емотивності в літературних і фольклорних казках. Базові емоції та способи їх вираження в дитячій літературі. Використання лексем на позначення кольорів під час опису емоцій персонажів.
Разом:	86	118	

IV. Політика курсу

Розподіл балів та критерії оцінювання

Засвоєння курсу «Лінгвістика емоцій» передбачає відвідування лекцій і семінарів, опрацювання рекомендованих літературних джерел відповідно до тематики практичних занять, здійснення аналізу ілюстративного матеріалу з метою поетапного опису виявлення категорії емотивності в різножанрових мікротекстах.

Студентам можуть бути зараховані результати навчання, отримані у формальній, неформальній та/або інформальній освіті (професійні курси/тренінги, громадянська освіта, онлайн-освіта, стажування). Процес зарахування врегульований [Положенням про визнання результатів навчання](#).

отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті ВНУ імені Лесі Українки.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів. Студенти мають можливість порушити будь-яке питання, яке стосується процедури проведення чи оцінювання контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами у ЗВО (див. [Положення про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ВНУ імені Лесі Українки](#), пункт 5 «ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТІВ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ»).

Несвоєчасне виконання завдання.

Студент повинен аргументувати свою ймовірну відсутність на лекціях із представленням конспекту пропущеного заняття. Відсутність студента під час семінарів і тестів без поважної причини буде оцінено в 0 балів. Написання пропущеного тесту можливе лише за наявності медичної довідки чи іншого офіційного документа, що обґрунтовує причину відсутності студента на занятті.

Дотримання правил навчальної етики та академічної доброчесності:

Дотримання академічної доброчесності, згідно Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки, здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Основні види відповідальності здобувачів освіти за порушення академічної доброчесності (ч. 6 статті 42 Закону України «Про освіту») :

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування з університету (крім осіб, які здобувають загальну середню освіту);
- позбавлення академічної стипендії;
- позбавлення наданих університетом пільг з оплати навчання.

Із загальними засадами, цінностями, принципами та правилами етичної поведінки учасників освітнього процесу, якими вони повинні керуватися у своїй діяльності, можна ознайомитися у [Кодексі академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки](#).

V. Підсумковий контроль

Усі види навчальної діяльності студента оцінюються певною кількістю балів, що студент отримує відповідно до систематичності та активності виконання завдань. Підсумковий контроль у 8 семестрі здійснюється у формі заліку. Сумарна кількість балів, яку студент отримує під час засвоєння курсу, визначає його підсумкову оцінку, яка відповідає: зараховано / не зараховано (з можливістю повторного складання). Дисципліна складається з двох змістових модулів. Підсумкову оцінку за 100-бальною шкалою утворює сумарна кількість балів за:

1. поточне оцінювання змістового модуля (максимум 40 балів);
2. модульна контрольна робота 1 (максимум 20 балів);
3. модульна контрольна робота 2 (максимум 40 балів)

Для студентів заочної форми передбачено лише підсумкову контрольну роботу, що її буде оцінено в 60 балів.

Викладач залишає за собою право заохотити студентів додатковими балами (до 5 балів) за активність під час аудиторних занять, а також за участь у різних видах наукової та навчальної діяльності (публікація статей і тез доповідей, виступи на конференціях тощо).

Підсумкову семестрову оцінку буде виставлено за результатами поточного і модульного контролю, якщо студент успішно виконав усі завдання, що їх передбачено силабусом і набрав не менше, ніж 60 балів. У випадку незадовільної підсумкової семестрової оцінки, студент здає залік у формі залікового тестового контролю, зміст якого охоплюють модулі, що їх зазначено вище.

Детальніше про поточне та підсумкове оцінювання за покликанням. https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2021-02/Polozhennia_potochne_pidsumkove_otsiniuvannia_znan.pdf

VI. Шкала оцінювання

Таблиця 5

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
90 – 100	Відмінно Дуже добре Добре Задовільно	Зараховано
82 – 89		
75 – 81		
67 – 74		

60 – 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Не зараховано

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна література

1. Кухаренко В. А. Інтерпретація тексту: навч. посібник для студентів старших курсів факультетів англійської мови. Вінниця: НОВА КНИГА, 2004. 272 с.

Додаткова література

2. Гладь С. В. Емотивність художнього тексту: семантико-когнітивний аспект (на матеріалі сучасної англійської прози): автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.04; Київ. держ. лінгв. ун-т. К., 2000. 19 с.
3. Крисанова Т. А. Сучасний стан розвитку лінгвістики емоцій. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Серія «Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов». 2014. № 1125, Вип. 79. С. 78–84.
4. Нетребіна С. П. Соматикон емоційного реагування персонажа в англійському художньому дискурсі: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04. Київ, 2016. 235 с.
5. Приходько Г. І. Невербальні засоби вираження емоцій. Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету ім. Івана Франка: Серія «Філологічні науки (мовознавство)». 2015. № 4. С. 150-154.
6. Ekman P. Basic Emotions URL: <https://www.paulekman.com/wp-content/uploads/2013/07/Basic-Emotions.pdf>
7. Slipetska, V. Linguistics of emotions: the formation stages (research theories, scientific schools, personalities). *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Серія «Філологія», 2019. Вип. 44. С. 83–92. doi: 10.24919/2522-4557.2019.44.187599.